

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 20 kr.

Műfolyókák és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELBŐLŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — . . . 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — . . . 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz kötve:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A miniszterelnök beszámolója.

(dr. V.) Bánffy Dezső miniszterelnök oly fontosnak tartotta beszámolóját, hogy még László főherceg tragikus halála sem tartotta őt vissza annak megtartásától. Pedig nem lett volna kár érte. A szűk szavu sürgöny is, melyet éppen e perczben kaptunk szilágy-somlyai tudósítónktól, a nemzeti gyászhoz nem illő mosolyt csal ajkainkra. Ebből elképzelhetjük a beszéd halását.

A beszámolóról különben nem habozunk kijelenteni, hogy az valóban *tejtartalmu.* Annyi és oly fontos kérdések elintézését, sőt megoldását igéri benne a miniszterelnök, hogy ha azok közül csak kettőt-hármat is megvalósít, méltó lesz nemzete örök halábjára.

Beszédje elején azt iparkodott bizonyítani a somlyai kerület érdemes képviselője, hogy az ellenzéknek folytonos vadaskodása a tehetetlenség végső erőfeszítése. Különös dolog tehetetlenségről vádolni azt, akinek nincs módjában tenni. Mert hiszen mit tehet az ellenzék addig, míg kormányra nem jut? Hivatása részt venni a törvényhozásban és ellenőrizni a kormány működését. Ezt pedig az igazi ellenzék ugyancsak derakasan teljesíti, — kivéve a Kossuth-Eötvös-Justh frakciót, mely nemcsak az egyházpolitikát, hanem a — deficiztet is hűségesen megszavazza, vagy legfeljebb tartózkodik a szavazástól. A hűséges fegyvertárs, az Eötvös-párt, ezt a támadást éppen nem érdemelte.

A tehetetlenség vádját úgy is érthetjük, hogy az ellenzék nem tud kormányra jutni. Ez — sajnos igaz, — de nincs mit csudálkozni rajta. Addig, míg Tarnóczy-féle vizipuskákkal állnak a választók háta megett, míg cinikus módon, halatlán erőszakkal és furfangos csellegéssel megfosztják a polgárokat az alkotmányos jogtól, — addig nincs mit csudálkozni az ellenzék tehetetlenségén. Tessék csak elrendelni a titkos szavazást, —

hiszünk, hogy nem lesz okuk többé tehetetlenségről panaszkodni.

Különben az ellenzék tehetetlenségéről szóló vád ruthálátlanság a kormányelnök szájából. Amit a liberális párt az utóbbi években kivivott vagy kivívni ezután akar, azt az ellenzéknek köszönheti. A polgári házasság és a vallásszabadság eszméit irányítól vették; a közigazgatás államosításának terve Grünwald Bélától került ki. És ha az államháztartás mérlege néhány évig kielégítő volt, abban nagy része van az ellenzék ellenőrzésének. Hogy a nemzeti óhajlásokat és követeléseket megvalósítani nem sikerült, — annak nem az ellenzék az oka, hanem a kormány és első sorban annak feje: a Bécsben meghunyászkodó, Budapesten *erélyeskedő* Bánffy Dezső.

A beszámoló főbb részét a kormány programja tölti ki. Erre szükség is volt, mert tudvalevőleg csak októberig volt programja a kormánynak. *»Azután a költségvetés, jövőre a kiállítás, a többi azután magától jön«* — ez volt az utolsó program. A mostani sokkal tartalmasabb. Szól pedig a következőleg:

»A millennium megünneplése, a közigazgatás államosítása, a fogyasztási adók reformja, a nemzetiségi és szociális-tikus mozgalmak megoldása, a közgazdaság javítása, az ipar- és kereskedelem fejlesztése, a kongrua, a kath. autonómia, az iskolák rendszabályozása mind megígértetni céloztatott.«

A programnak e *»tejtartalmá«*-ról már fenntebb elmondottuk véleményünket. Legjobban meglep bennünket az a haladás, amelyet a miniszterelnök a szociális kérdés tanulmányozásában tesz. Nyolcz hónap előtt még azt jelentette ki az országában, hogy nincs tájékozva a kérdéstről. És ime most már vállalkozni mer a *»szociális-tikus mozgalom megoldására«*. Merész vállalkozás. — kár, hogy gyenge hozzá a legény.

A különben igen szép számu ígéretek közül egyre kíváncsiak vagyunk: mit

ért a miniszterelnök az iskolák rendszabályozása alatt?

A föbbiekre vonatkozólag ígéretet már eleget hallottunk ettől a kormánytól is, — még tetteket is szeretnénk látni; mert különben rajtuk marad a *»tehetetlenség«* vádja.

Végül még egyet. Programnak elég szép ez a beszéd, legalább elég sokat ígér; — de beszámolónak igen-igen gyenge. Tudósítónk oda is teszi sürgönyéhez *»eddig sikerekről beszámolás nem igen tartatott.«* Csudálatos dolog! Eddig ropantul dícserekedtek a bámulatos eredményekkel, melyeket eddigi rövid pályájukon kiváltak: Kálnoky buktafását, a nunczius megaláztatását hónapokig emlegették. És most mindezekről mélységesen hallgat. Még a deficiztéről is.

Talán ez a hallgatás a *»sujpont«*-ja a beszámolónak?

László kir. herceg.

— Ujabb részletek.

A főhercegi palota halottas szobájában ott nyugszik még mindig a ravatalon a szerenés-telen véget ért fiatal főherceg kihűlt hullája.

A szoba levegője megtelik egy ország nyugtosta koszoru-erdő fonyadt illatával. A térdep-lőkön két apóca imádkozik s duruzsoló halk imájuk szomoruan hangzik a fekete szobában, melyet a kandeláberek rőt lángja világít meg.

A szomorú szobában halk requiemeket mondanak, melyeken a főhercegi tisztí és szolgaszemélyzet vesz részt.

S a koszoru-erdő közepette alszik álmatlan álmat az, a kinek halála könnyel árasztotta el a jók szemét s nem hallja a csöndes imát, nem látja a szomoruan lobogó szövetnek lángot, s nem érzi a fonyadó virágok elszálló illatát a mely mind a mi fájdalomunkról beszél bus elégiát.

A drága ravatalra százával érkeznek a koszorúk: már korán reggel az egyik koszorut hozó kocsit a másikat érte. A közönség egészen ellepte a disztéri palota környékét.

Arészvéllátogatók között voltak báró *Jósika* Samu, a király személye körüli miniszter, *Miklós* Ödön és *Gromon* Dezső államtitkárok,

gróf *Zichy Jenő*, *Gervay Mihály* főrendiházi tag, *Scerbovsky* Szaniszló, a ki a hivatásos tűzoltóság nevében koszorut helyezett a ravatalra, herceg *Cantacusene* szül. *Deym* grófnő, gróf *Brunswick* Jozefa, *Kazy* József es. és kir. kamarás, *Cypra* Ferencz ezredes a 2-ik szezere-szezred parancsnoka, *Szalay* Imre a nemzeti muzeum igazgatója, *Haris* Pál görög főkonzul, *Nagy* Nep. János, József főherceg gyermekkori játszótársa stb. stb. A látogatók a kitett ivre irták neveiket.

A főhercegi család tagjai közül hétfőig senki sem érkezett a fővárosba. Azonban a tanácskozásnál Leobenstein udvari tanácsos kijelentette, hogy az eddigi megállapodások szerint *Ottó* főherceg fogja a királyt a temetésen képviselni.

Jenő főherceg és *Frigyes* főherceg szintén jelen lesznek a temetésen. *Jenő* főherceg egyik fővárosi fogadóban fog lakni, a többi főhercegek pedig a budai királyi palotában szállnak meg.

László főherceg temetése tárgyában hétfőn délelőtt értekezlet volt a királyi palotához tartozó Stöckel-palotában, a melyen részt vettek Vécsey József báró, József főherceg udvarmestere, Leobenstein királyi udvari szertartásmester, a hadtestparancsnokság és a rendőrség képviselői. Leobenstein lovag a megjelentek közt kiosztotta a főudvarmesterei hivatalnak a temetésre vonatkozó s már nyomtatásban megjelent intézkedéseit, melyeket azok tudomásul vettek. A főkapitányság ez udvari czeremóniákra való tekintettel fogja megtenni intézkedéseit.

A temetés fényének emelésére a hétfői délutáni vonattal 15 testőrtiszt érkezett Bécsből, kiket a Stöckel palotában szállásoltak el.

A temetés előkészületeiről még a következő részleteket írják:

Mivel Vézinger udvari plébános ez idő szerint Franciaországban időzik, az ő funkcióit Bogisich M. budavári esperes-plébános vette át. Bogisich fogja László főherceg holttestét este József főherceg palotájában is beszélni. Kedden este a várkapornában a beszélnést Császka kalocsai érsek, szerdán pedig Vaszary

Kolos hercegprimás fogja eszközölni. Az énekesek a budavári plébánia-templom énekkarából fognak kiválasztatni.

Szerdán délelőtt 8—12-ig minden félórán lesz a királyi palota kápolnájában mise, melyet Bogisich plébános és az udvari káplánok fognak szolgáltatni.

Kedden este 10—11-ig és a temetés napján délután 4—5 óráig a főváros összes rangjai szólni fognak.

Virágok a ravatalon.

A fővárosból, a vidékről és a külföldről tömegtelen koszorú érkezik. Ezek egyik legszébbike a királyné koszorúja.

Erzsébet királyasszony ugyanis, a ki jelenleg *Alix les Bains* fürdőhelyen van, egyik budapesti műkertésznel táviratilag rendelt koszorút László főherceg ravatalára.

A koszorú, melyet László főherceg ravatalára rendelt, színes orchydeákból készül és másfél méter átmérőjű lesz. A koszorúból, mely művészi ízléssel van fonva, két 4—4 méter hosszú moiré-selyem szalag csüng alá. Az egyik szalag fehér, a másik piros színű. A két szalagon ez a felírás: »Ruhe sanft!« »Tante Elisabeth!«

László es. és kir. főherceg 6 fenségének — Az alsó-Margitsziget lakói; A Neptun budapesti evezős-egylet — legmélyebb gyásza jeléül; László es. és kir. főherceg 6 fenségének. — Szentiványi József.

Feltűnő szép Székesfehérvár szab. kir. város közönségének koszorúja, kék-vörös széles szalagján a következő felirattal: »Tört reményvirág árnyékának. Koszorut küldött még Zala vármegye közönsége »Szeretete jeléül«; továbbá »Piros Józsi, József főherceg udvari zenekara — Ő fensége László főhercegnek« című felirattal széles fehér szallaggal őrési babékoszorut. Feltűnő ezenkívül a fővárosi huszárezredé: K. u. k. Husaren-Regiment Nr. 16. Graf Üxküll-Gyllebrand felirással. A tátrai esorbai fő tulajdonosa, Szentiványi József is megemlékezett egy pompás, jobbára havasi gyopárból álló koszorúval, melyet széles, nehéz sötétkék szalag díszít e felirattal: »László főhercegnek — Szentiványi József.« Díszes koszorukat küldöttek még a poliklinika főorvosai, valamint a magyarországi tűzoltó-szövetség. Ezenkívül német felirattal: »Die Erzieher Sr. kais. u. königl. Hoheit, Erzherzog Ladislaus«, Gräfin Braunschweiger stb. A koszoruk nagyszáma miatt, valójában a család koszorú kivületeket a temetés után a nagy közönségnek logják széjjel osztani, míg az értékes szalagok asirbaltban fognak elhelyeztetni.

Hétfőn délután helyezték a főherceg ravatalára az »Egyetemi ifjúság« gyönyörű koszorúját s az országos kertész egyesületét, mely egyike a legnagyobb koszorúknak. Az őrési koszorú babér- és pálma-levelekből van fonva.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye törvényhatósága gyönyörű koszorut küldött a ravatalra. A temetésen a vármegyét Beniczky Ferencz főispán, Beniczky Lajos alispán, Fazekas Gusztáv főjegyző s Szeless József és Bogyó Károly apátplébános megyebizottsági tagok fogják képviselni. Pestmegye József főherceghez és családjához részvétfeliratot intéz.

Koszorut helyeztek még a ravatalra: »A főrendiház — László es. és kir. főhercegnek«, »Erzsébet főherceggasszony — nyugodjál békében«, A magyar országos tűzoltószövetség központi választmányja, Budapest keleti pályaudvar (A szeretett királyi hercegnek). A margitszigeti fürdővendégek, az állat- és növényhonosító társaság, a magyar nemzeti muzeum, Csanád vármegye, Batthyány Mária grófnő, a főhercegi uradalom gyászborult tisztikara, gróf Csekonics Sándor, Pál és Gyula, a műgyetem tanárai, az orsz. erdészeti egyesület, a 37-ik gyalogezred tisztikara, Békésmegye, Veszprémmegye, Bihar megye, az orsz. kaszinó, gróf Csekonics Endre és neje Cziráky Constanze grófnő, gróf Pejaesevich Gábor, a katonai biztosító intézet.

A koszoruk helyett.

Holdházy János vál. püspök 50 frtot küldött a kath. tanoncokat védő egyesületnek. e sorok kíséretében:

»Az én drága halottam, László főherceg koporsójára nem küldök hervatag koszorút; e helyett küldök 50 frtot amaz egyesület javára, a melynek a dicsőült pártfogója volt.«

László főherceg sohasem tartozott azok közé, a kik visszavonulnak az ugynevezett alsóbb osztályoktól. A munkások sorsa iránt mindig nagy érdeklődéssel volt. A mikor megtudta, hogy a fővárosban a kath. mesterinasok gondozására egyesület alakult, fölkérés nélkül bejegyeztette magát az alapító tagok sorába s a múlt év márczius hónapjában háromnegyed órát töltött az inasok otthonában, a hol az inasokkal a legnyájasabban beszélgetett, a mit ezek még most is nagy lelki örömmel emlegetnek.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

László kir. herceg temetésére.

*Gyászlobogót lengel a szél Budavárán
Nagy királyunk, jó királyunk palotáján
Gyász borult a magyar nemzet hű fiára
S vele együtt gyász a magyar koronára!*

*Hat nap óta kongnak-bongnak a harangok
Soh sem adtak mélabasabb, fájóbb hangot.
S mintha minden szem görönggynek lába volna
Gyász seregtől feketélik Buda orma.*

*Zsigmond király kápolnája belsejébe
Halva fekszik a magyarnak büszkesége.
Delü ifju, László herceg drága teste
Sir a nemzet, sir a magyar szíve-teleke.*

*Itt született, e regényes szép országba,
Itt született, itt lobbant fel szíve lángja
Itt tanulta embertársát hön szeretni
Itt hallotta a madárt is énekelni.*

*Itt hallotta a világnak legszebb nyelvéit
Beragyogva tiszta fényvel szívet-teleket.
Gyermek volt még, s ifju szíve lánggal égelt
Ugy szerette ezt a szegény magyar népet.*

*Halva fekszik, ifju szíve nem dobog már,
Lelke pedig fent bolyong az angyaloknál.
Néma ajka nem nyílik meg a hazának,
Nem hirdeti magyar szívet a világnak.*

*Pihenj, pihenj, delü ifju László herceg
Miénk marad mindörökre szíved, telked.
Jó királyunk siratja kis katonáját
De a magyar, jóvendőjét, boldogságát!*

Tompa Kálmán.

Az ötletek.

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

Irtá: Kines István.

Volt énnekem egy rokonom, kit semmiféle atyafiságos kötelék se fűzött hozzám. Koresmában találkoztunk, az utczán ismerkedtünk meg, s úgy beleszerettünk egymásba azon a két helyen, hogy az egész város hitet tehetett volna az egy familiabéli származásunkra.

Ő kedves öcsémnek szólított, én az urambátyám névvel tiszteltem meg, különben pedig, mint mondtam, olyan kevés jussunk volt egymáshoz, mint a kurucz hajduknak Ábrahám nemzetség fájához, minekutána Rákóczy Ferenc zászlai alatt zsidók egyáltalában nem hadakoztak.

A nevetés hozott minket össze.

Boross Gazsi a nevetés révén lett az én rokonom.

Nem akarok nagy feneket keríteni a dolognak; elég az, ha mondom, hogy Boross Gazsi szeretett nevetni, miután bolondabbakat nálam nem igen hordott össze senki, anakokáért nekem tudott legkülönbeket kaczagni.

Ha a számat fölnyitottam, akkor Boross Gazsi már összekulesolta a mellén két kezét; várt egy kicsit, majd mosolyra huzta a száját s azután kitört. Mire hahotázni kezdett, arra a

mellén összekulesoltkezek már lecsusztak szépen kigömbölygödött hasára, összeszorította őket, s olyan rángatozást cselekedett meg mint a vízcinális vasutmozdony hajtórudja, mikor lejtőnek tartva olyan eksztázisba jó, hogy tizenöt kilométert is megner futni rövid egy óra alatt.

És Boross Gazsinak ezek voltak a legszebb percei. Agglegény életre szánta magát. Asszonyal sehogyan se szándékozott egy tából cseresznyét enni. S mert otthon csak a puzta négy fal maradt reá, mert sehöl senkije nem volt a világon, azért huzódott mellém, azért tartott velem rokonságot.

És én nem taszítottam el magamtól. Szerettem ezt az embert. De hogy is ne! hiszen aki úgy tud nevetni, ki olyan szívből tud hahotázni, mint ő, az rossz ember nem lehet. Miért keseritem hát meg az életét? Ha vonzódik hozzám, hát hadd vonzódjék; ha rokonságot akar velem tartani, manó vigye. Az emberfiának soha sincs elegendő rokona. Ki tudja, melyik után örököl?

S hozzá szegény Boross Gazsi úgy tudott hizelegni, úgy tudott dicsérni. Mindig azt hajtotta:

— Milyen kitünő ötleteid vannak öcsém!

Pedig hát Isten látja lelkemet, dehoggy voltak, csak bolondokat hordtam össze. Mert hát nem volt az tölem öreg számárság, mikor egyszer Gazsi bátyámnak azt ajánlottam, hogy házassodjék már egyszer? Ha nem lett volna az, akkor az én bátyámuram bizonyosan nem gyujtott volna miatta olyan hangos kaczagásra, milyen talán három esztendeje se teltt már tőle. Pedig egyéb dolga se volt különben, mint hónapszámra csak nevetni és kaczagni.

Az egyetemi ifjuság közt is megindult a mozgalom az iránt, hogy László főherceg temetésén az ifjuság testületileg jelenjék meg. Szapáry Pál gróf erre vonatkozó fölhívása az egyetemek falain már ki vannak függesztve.

A magyar tud. akadémiát a következő részvétíratot küldte József főherceghez:

„Csász és királyi Fenség!
Fenséges Urunk!

A mély fájdalom és mély részvét mindig rövid szavu!

A haza reményének, az atya és nagyatyja hazafiai erényei örökösének elhunytá alkalmából fogadja Fenségéd a m. tud. Akadémia mély részvéteinek bánatos kifejezését.

Fenségédnek hódoló tisztelettel

Budapest, 1895. szept. 8-án.

Báró Eötvös Lőránd
elnök

Szilv Kálmán
főtákar.

Az elhunyt fiatal főherceg temetésén az akadémiát Eötvös Lőránd báró az akadémia elnöke és Zichy Antal az I. osztály elnöke fogják képviselni.

A fővárosban állomásozó katonaság már a mai napra várta a hadsereg gyászára vonatkozó utasítást — a mit azonban, délután 4 óráig még nem kaptak meg a hadügyminisztertől. A törzstisztek és tábornokok mindamellett már fekete karszallagot hordanak gyász jelül az utcán. Meglehet, hogy a gyászra vonatkozó utasítások azért késnek, mert ez időszert a fővárosban csupán egy zászlóalj várüzerség és két zászlóalj műszaki csapat van állomáson s a többi csapatok holnapután térnek vissza a gyakorlatokról.

A temetés.

A főherceg temetési szertartását tárgyaló tanácskozás eredménye a következő:

Szertartás.

Ő es. és kir. fősége néhai László főherceg holttestének áthozatala, kitevése és temetkezése számára Budapest.

1. Ő es. és kir. fősége László főherceg holtteste zárt koporsóban a kir. hercegi palotában

ravatalra helyeztetik. A koporsó lábánál egy kereszt van felállítva és egy szentelt vízzel telt medence.

2. Átvitel a kir. palotai kápolnába. Kedden, szeptember 10-én, éjjel 10 órakor a magas holttest a papság által a ravatalteremben beszenteltetik és a zárt koporsó az udvari inasok által felemeltetik és levitetik.

A halottas menet a következő rendben indul meg:

Egy szakasz gyalogság.

Egy kamarai fourir.

Egy udvari fourir.

Az elhunyt mellé beosztva volt két ur.

A szolgálatban levő két kamarás.

A főudvarmester helyettese.

A magas holttest koporsója, melyet udvari lakajok visznek.

A koporsó mindkét oldalán halad:

Hat trabant testőr alabárdokkal

Hat lovas testőr kivont oldalfegyverrel és jelvényekkel.

Ezek után következnek:

A főhercegi kamarai személyzet.

Egy szakasz gyalogság.

A menet mindkét oldalán katonaság képez mozgó sorfalat.

A menet a kir. hercegi palotából a királyi palotába indul. Az őrségek, melyek mellett a menet elhalad, a szabályszerű tisztelgéseket adják meg.

A magas holttestet a kápolna előcsarnokában átvieszi az udvari plébános segédletével, mire a koporsót beviszik a kápolnába.

Egy udvari furir.

Az énekesek, kik a mizererét éneklék;

A papi segédlet a plébániakereszt előhordozásával,

az udvari plébános;

egy kamarai fourir ez alkalommal előlépnek.

Két arcier és két magyar testőr, továbbá 4 lovastestőr képezik a koporsó kíséretét.

Annak mindkét oldalán azonkívül négy nemes apród jön égő viaszgyertyákkal.

A kíséret követi a koporsót.

A ravatalra fektetett magas holttest beszentelése után mindenki eltávozik és a templom bezáratik.

A kitétel.

Szerdán, szeptember 11-én, háromnegyed 8 órakor kezdődik az ismételt beszentelés után a közönség bebocsátatása a palota-kápolnába, a bezárt koporsóba kitett magas holttesthez.

A templom feketével van diszitve. Az ima-székek feketével be vannak vonva, az oratórium feketével beagatva, az oltárok fekete kereszt-posztókkal, melyekben a magas elhunyt címere van alkalmazva, vannak bevonva.

A köröskörül megvilágított ravatal fekete posztóval, és az a hely, melyen a ravatal áll, aranyposztóval van befedve, felette pedig egy függő fekete baldachin van felállítva.

A ravatalon a hercegi korona, a főhercegi kalap, a csákó és kard továbbá a magas elhunytanak összes rendjelei vannak elhelyezve.

A holttest kitétele alatt a ravatal diszorsége testőrökből áll, továbbá papok, kamarai szolgák és lakajok által imaórák tartatnak.

Nyolcz órától 12-ig a főoltárnál lelki misék tartatnak, 12 órakor pedig a nyilvános bebocsátás berekesztetik.

12—1-ig az összes harangok szólnak.

Temetés.

Szerdán, szeptember 11-én, délután 4 órakor van az ünnepélyes temetés. E gyászünnepélyhez a kitűzött órára összegyűlnek a miniszterek, zászlósorak, udvari méltóságok, a tábornoki és tisztikar, a két Ház elnöke, Budapest főváros küldöttsége és a többi küldöttségek, továbbá a főudvarmester-helyettes, a szolgálatban levő két kamarás és az elhunytanak szolgálai a templomban és elfoglalják kitűzött helyeiket.

A legmagasabb uraságok a szertartás előtt a felső négyszög melléklépcsőjén a presbiteriumban számukra fentartott helyekre vezetnek.

A ravatal mindkét oldalán állanak:

Hat arcier-testőr.

Hat magyar testőr.

Nyolcz nemes apród.

Négy komornyik.

Nyolcz lakáj.

Nyolcz trabant-testőr és

nyolcz lovas-testőr a templomnak a sirboltba vezető kapujánál áll.

Az én Gazsi rokonom ötletet látott a dologban: azért kaczagta meg annyira. Mert hát hogy a manóba ne lett volna bizarr dolog azt föltételezni felőle, hogy most vénségére plantálja magát karóképen egy rózsatőhöz! Nem evett meszet. Hiszen voltaképp mit kezdene ő egy fehérréppel? Szántsándékkal temesse el a boldogságát? Mert hogy a házasság után az istennilya belever a legényi esendéletbe, az olyan bizonyos, a mikénthogy tojásból kel a ruca.

Legjobb, ha valakinek olyan a természete, hogy megkaczagja az ilyen bolond ideát.

Csak hogy hát bolond idea ide vagy oda, az az idea néha olyan, mint a földbe vetett mag: kikel, ha mindjárt esztendeig is kell várni rá.

És Boross Gazsinál is kikelt. Megtette azt a bolondot, hogy megházasodott, éppen egy esztendőre rá, hogy ajánlottam neki.

Csinos asszonyt szerződttetett a házhoz. S ami a fő, olyan szerelmes volt bele, mint a fiatal diák a holdvilágba. Boldogabb embert keresni kellett nála. Ha eddig kaczagott, ezentúl lelkendezve hahotázott. Még a szeme is kényezni kezdett a legártatlanabb víczez kedvéért.

Hiába! mégis csak szép a páros élet a világon. Hanem azért Boross Gazsi engem nem hagyott a faképnél. Nem. Továbbra is olyan atyifiságos jóindulattal viseltetett irányomban, mikéntha még mindig az elhagyott remete lett volna.

Mikor az asszony nem főzött, akkor ő szegődött hozzánk harmadiknak. Összehordtunk tücsköt, bogarat.

Ilyen alkalommal az én rokonom egyszer azt kérdezte:

— Mondd meg, öcsém, mi is az voltaképpen, amit ötletnek hívunk? Hogyan kell azt csinálni?

— Nem lehet azt csinálni, bátyámuram.

— Hát aztán hogyan lehetne.

— Ne vesztegessünk több szót rá. Az ötlet olyan mint a szép lány; úgy terem. S ha megis termett, akkor is csak ezer közül válik be egy-kettő.

— Már mint az válik be, amelyiknek legjobban lehet nevetni? mi? — tudakolta Gazsi.

— Vagy amelyik legjobban megrikatja az embert — egészítettem ki magam.

Boross nagy szemeket meresztett rám, mint-ha nem akarna egészen érteni. Csak azután kérdezte gyermekes naivsággal:

— Hát az ötletnek kényezni is lehet?

— Na! de hogyan — főtöttem az ördögöt a falra; ez a párbeszéd rendkívül mulattatott.

— És azután melyiknek lehet sirni?

— Akár annak is, amelyiknek előtte való nap neveltünk.

— No hát akkor, öcsém, rikass meg engem egyszer — tört ki az én rokonom jókedvvel — mert amint látszik én bolond csillagzatban születtem, mást se teszek, mint kaczagok, nevetek. Egy görbe nézésed elég és mindjárt hahotára gyujtok.

— Várja csak be az időt, legyen türelemmel — mondtam gondolomformán — még megtanulhat sirni.

És Boross Gazsi csakugyan megtanult. Magtanult előbb, mintsem gondoltam volna.

Neje, az ő áldott lelkü felesége elhagyta — a sirba költözött. Szegény ember megtörve állott a ravatal mellett. Tenger fájdalom a szívében, de nem bírta könyre váltani. Szemében a lemondás fájó sugara rezgett s ez a sugár két csöppön törött meg.

Hosszu idő kellett neki, míg ujra mosolyt tudott erőltetni ajakára. Hanem hát a szív feled, a seb hegedni kezd, a borus ég kiderül csak úgy mint a könyes szem.

Együtt voltunk megint.

— No nevettes meg, öcsém, — kezdte mosolyogva — ugyis olyan régen nem kaczagtam. Van-e még valami egészséges ötleted?

— Van bátyámuram — feleltem elgondolkodva — még pedig olyan, minek két évvel ezelőtt szívből tudott nevetni. Jól emlékszem, a hahotája csaknem fölverte az egész házat.

— No hadd hallom hát megint.

— Házasodjék meg! — mondtam minden tagot hangsúlyozva s azután mereven néztem rá. Kíváncsi voltam, minő lesz a hatás, melyet elérek vele.

Az én Gazsi bátyám nem kaczagot föl. Még az a mosoly is eltűnt, mely előbb ajkai körül játszott. Homloka összeszorult, szemöldökei mintha sötétebbre váltak volna, két szeme elborult. Egy csillogó gyöngy gurult végig az arcán nedves nyomot hagyva maga után.

Ez az ember sirt. Sirt, pedig valamikor is csak ezt a két szót mondtam neki s akkor nevetett — szívből tudott kaczagni neki.

A beszentelő a segédkező papsággal a ravatal oldalán áll.

Most következnek az ünnepélyes beszentelés, mire az énekesek által a libera adatik elő.

Erre felemelik a koporsót és a gyászimák elmondása alatt a templomon, a kápolna-udvaron át leviszik a sírboltba.

Egy udvari furir,

a beszentelő és a segédkező papság, azután egy kamarai furir ez alkalommal előlép.

A főudvarmesteri helyettes és a két kamarás követi a koporsót.

A testőrök és apródok képezik a mellék-kíséretet, de a furirokkal együtt a sírbolt bejáratánál visszamaradnak.

Lenn a sírboltban újra beszentelik a koporsót.

Az imák befejezése után átadja a főudvarmesteri helyettes az udvari plébánosnak a magas holttestet, azt vigyázatába ajánlja, mire mindenki eltávozik a sírboltból.

Az udvar gyásza.

Az udvar a következő jelentéseket adta ki: »Udvari jelentés. Néhai László főherceg 5 császári és királyi fensége hült tetemei szerdán, 1895. szeptember hó 11-én délután 4 órakor fognak Budapesten, a királyi palota kápolnájában ünnepélyesen beszenteltetni s örök nyugalomra tétetni.

A császári és királyi belső titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok közül ezen alkalomból a katonák díszben, szolgálati jelvény nélkül, a többi urak pedig nemzeti gyász öltönyben gyászkarddal jelennek meg. A rendek nagykeresztjeinek szalagjai nem viseltetnek.

A kocsik a kápolna főbejáratánál vonulnak föl.

»Udvari gyászjelentés. Legfelsőbb rendeletre; néhai László főherceg 5 császári és királyi fenségeért az udvari gyász 1895. évi szeptember 11-től, szerdától kezdve tizenkét napon át következő változással viselendő.

A cs. és kir. tábornokok, törzs- és főtisztek az egész gyászdíó alatt szolgálatban és szolgálaton kívül, a fátyolt a balkaron viselik.

A cs. és kir. belső titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok az első hat napon át, vagyis szeptember 11-től kezdve bezárólag 16-ig nemzeti gyászültönyben, gyászkarddal, a további hat napon át pedig, vagyis szeptember hó 17-től kezdve, bezárólag 22-ig az említett öltönyben, aranyozott karddal jelennek meg.

A vidék gyásza.

A vidéken már több helyütt mondottak gyászmiséket a meghaldogultért.

Esztergomban Vaszary Kolos hercegprimás a bazilikában fényes segédlettel gyászmisét tartott. A gyásztiszti tiszteleten megjelentek az összes állami és városi hivatalok, testületek, intézetek és igen nagy számú intelligens közönség. A katonaságot mindössze három tiszt képviselte, mert a helyőrség a hadgyakorlatokon van. Vaszary Kolos hercegprimás a mise után a déli gyorsvonattal *Budapestre utazott*, hogy a temetési szertartást végezze.

Bükkön Borsos plébános mondotta az első gyászmisét.

A *győri főgimnázium*, melynek László főherceg magántanulója volt, e hó 10-én ünnepies gyásztiszteletet rendez, melyen az egész tanári kar és ifjuság részt vesz. stb.

A főhercegi család megérkezése.

A főhercegi család Alesuthról Kelenföldön keresztül a fővárosba érkezett. A vonat 7 óra 32 perczkor érkezett meg a kelenföldi állomásra, a honnan a gyászoló családtagok udvari kocsikon mentek Budára. József főherceg, Klotild főhercegnő, József Ágost főherceg

és neje, Mária Dorothea, Erzsébet és Klotild főhercegnők, továbbá Koburg Klementina hercegnő és Batthyány Irma grófnő udvarhölgy a főhercegi palotába érkezve, egyenesen a diszterembe mentek a ravatalhoz. Megindító jelenet volt, midőn a főhercegnők hangos zokogásban törtek ki a koporsó láttára. Rövid negyedórai időzés után bucsút vettek a drága halott hült tetemétől s második emeleti lakosztályaikba nyugalomra vonultak.

Vécsey báró udvarmestert és Löbenstein kormánytanácsost fogadta még József főherceg, akik a temetésre vonatkozólag tett intézkedéseikről számoltak be előtte.

Miután még József főherceg több utasítást adott a holnapi napra, Vécsey báró és Löbenstein visszavonultak.

A palotában esti 10 órakor már minden csendes volt.

László főherceg utolsó percei.

Jakab jezsuita atya, László főherceg gyóntatója, érdekes dolgokat beszélt el a főherceg utolsó perceiről a »Budapester Tagblatt« egyik munkatársának.

Reggel félkilenc órakor — beszél a tisztelendő atya — Klotild főhercegnő hivatott. László főherceg még teljes öntudatnál volt, bár rendkívül kínos fájdalmak gyötörték. Amint beléptem a szobába, a főherceg rögtön felismert s barátságosan üdvözölt. A főhercegnő az ágy lábánál állott, csodálatra méltó erővel visszatartva könnyeit, egy pillanatra sem fordítva el szemét a betegről. Ugy állott ott, mint a kegyesség, türelem és fájdalom anyja.

— Odafönt az égből majd viszontlátjuk egymást!

Ezeket a szavakat intézte a szenvedő beteghez.

A beteg ágyához léptem. A halál árnya megérintette az egyszerű csöndes szobában a kis főherceget. Főlemeltem kezemet, hogy a vallás vigaszában és a halotti szentségekben részesítem. Mintha már nem szenvedne, oly világosan, tisztán és érthetően mondotta utánam imámnak szavait. Szemének megtörő fénye ismét visszanyerte az élet tűzét.

— Nem félek, mondá mosolyogva, erős hangon, örömmel térek vissza Istenemhez.

Ekkor József főherceg is a szobába nézett. A nagy fájdalom már erőt vett a haldoklón. Esméletét elveszítette s már engem sem ismert fel. Perczről perczre gyengébb lett, de utolsó pillanataiban is imát suttogva, végül a Megváltó nevét emlegette. Majd egy nagyot sóhajtott és — elszenderült.

Letérdeltünk, mindhárman, a főhercegi szülők és én csöndes imát mondtunk a meghaldogultért...

Ennyi az egész: kevésbé romantikus, mint a hogyan néhány lap leírta, de így igaz.

Kik haltak meg a királyi családjából?

Ferencz József király sok habsburgi családtag halálát érte meg. A legelső Rudolf olmtüzi érsek volt, a ki 1831-ben halt meg Badenben. Egy évre rá, 1832-ben halt meg I. Napoleon és Mária Lujza fia, Ferencz József Károly. 1835-ben két tagja a Habsburg-dinasztiának költözött el az élők sorából: Antal Viktor főherceg és I. Ferencz császár-király.

A dinasztia legközelebbi halottja ezután Mária Anna Karolina volt, Ferencz Károly főherceg 5 éves leánya s királyunk huga, 1840. február 5-én. Két év múlva Hermína következett, József nádor 15 éves leánya, s a prágai nemes hölgy-alapítvány apátnöje, s 1846-ban Rajner főherceg leánya, Mária, 25 éves korában törve le, 1847-ben a dinasztia 4 tagja dőlt sírba egymásután, köztük az áldott emlékeztető József nádor, 69 éves korában, s Budán temették el; azután Frigyes főherceg, Károly főherceg fia, ki Velenczében nyugszik; Mária Lujza, Ferencz császár leánya és I. Napoleon hitvese és Ká-

roly főherceg, a híres asperni győző, II. Lipót császár fia.

A 48. év egyetlen halottja az uralkodó családból Albrecht főherceg elsőszülött fia, Károly Albert volt 2 éves korában.

Ő Felsége trónralépte óta sűrűn váltotta fel egymást a családi gyász. Mária Klementina (1850.) Ferencz császár leánya és Palermói Lipót főherceg neje, Esteri Ferdinánd lovassági tábornok és Galiczia kormányzója ugyanazon évben. 1853-ban Rajner József főherceg, Lombardia alkirálya és Lipót császár fia, 1855-ben Mária Dorottya, József nádor harmadik neje, ki szintén Budán nyugszik, 1856-ban Mária Erzsébet, savoyai hercegnő, Rajner József főherceg neje, követte három év előtt elhunyt férjét a bozeni templom kriptájába.

Királyunk első gyermeke, Zsófia Dorottya, 1857-ben halt meg két éves korában; a következő 1858. év Margit főhercegnőt, Károly Lajos főherceg első nejét és Mária Annát Ferencz császár leányát temette el. Egy évvel rá Ferdinánd toscanai örökös nagyherceg neje, szász király leánya Mária Anna hunyta le szemét 23 éves korában; majd 1860-ban Mária Terézia, az özvegy szicíliai királyné, Károly főherceg leánya, s 1863-ban Miksa főherceg, a német lovagrend nagymestere, ki sokat tett e rend javainak gyarapítására.

1864-ben vesztette el Albrecht főherceg első nejét, Hildegard bajor királylányt, egy ritka, nemes és jótékony lelkű nőt, s alig három évvel rá két rémítő szerencsétlenség sulyosodik ismét a Habsburg-házra. Matild főhercegnő, Albrecht főherceg ifjabb leánya szörnyű halálában, s Miksa mexikói császár, e nemeslelkű és tudománykedvelő Habsburg megrendítő katasztrófájában (1867). 1870-ben II. Lipót toscanai nagyherceg halálozott el hetvenhárom éves korában, a következő 1871-ik évben pedig Károly Lajos főherceg második neje, Mária Annuciata, a szicíliai hercegnő is elhalt.

1872-ben ismét érzékeny veszteség éri királyunk fiú szívét, anyja, Zsófia Dorottya halálában. Következő évben Karolina Augusztá, Ferencz császár negyedik felesége, az »anyacsászárné« fekszik halálos ágyán, utolsó szavaiban is szegényeire gondolva: »Ki fog gondoskodni szegényeimről!« s szeretettel függözve szemét Rudolf trónörökösre. Bóla mondta volt férje: »Első nőmben szeretőt találtam, a másodikban asszonyt, a harmadik császárné volt, de Karolina Augusztában igazi szerető feleségem van! 1874-ben Károly Ferdinánd, Károly főherceg fia tér meg őseihez s 1875-ben V. Ferdinánd császár királyunk nagybátyja, hogy három év múlva (1818) kövesse apja, Ferencz Károly főherceg is, e nyájas leereszkedése által oly népszerű öreg ur. Ez évben halt meg V. Ferencz modenai herceg is, a következőben pedig a csinos postamasternével való mesalliance-áról híres János főherceg, a későbbi meráni grófnő férje.

1883-ban Mária Antónia, Ferdinánd toskánai nagyherceg leánya s a prágai nemes hölgy-alapítvány apátnöje.

1884-ben Viktor Emánuel szárd király leánya, a későbbi Ferdinánd császár neje, Mária Anna, egy visszavonultan élő, de csöndesen és áldásosan működő agg nő.

1888-ban Rudolf trónörökös megrendítő halálát gyászolta a magyar.

A múlt évben két halottja volt az uralkodó háznak, Vilmos és Albrecht főhercegek. És 1895-ben?

László kir. herceg.

Megint rendelet.

Bánffy miniszterelnök a tengeri hajókon utazásközben előforduló születések és halálesetek nyilvántartására s illetőleg anyakönyvvezetésére nézve rendeletet adott ki, a mely szerint a tengeri kereskedelmi hajón vagy a haditengerészethez nem tartozó egyéb tengeri hajón, ha anyakikötője az 1894. 33. törvényezikk hatályának területén van, az utazásközben előforduló születésekről vagy halálesetekről legkésőbb huszonnégy óra alatt két egyenlő példányban jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvet a hajóparancsnok vagy a helyettese veszi föl, két tanuval előttemeztetni s a legelső kikötőben, a hol a hajó horgonyt vet, a jegyzőkönyvet átadja a magyar kir. rév hivatalnak, vagy az osztrák-magyar konzulnak, a hou-

nan azok a fiunei m. kir. tengerészeti hatósághoz küldendőek. Ez a hatóság az egyik jegyzékhez levéltárba teszi, a másikat pedig a zökönyvet levéltárba teszi, a másikat pedig a született vagy meghalt egyén illetékes anyakönyvvezetőjéhez küldi szabályszerű bejegyzés végett.

Az adóbehajtások megkezdése.

Laptársunk a »Nemzeti Ujság« írja: A pénzügyigazgatóságok szeptember hónap elkövetkeztével országsszerte megtették a pénzügyminiszter rendeletére az intézkedéseket az adókövetelés szigorú behajtására. Az állami adóvégrehajtók tehát megkezdik működésüket. A pénzügyminiszter bevételi mérlege tudvalevőleg az év első felében szomorú eredményt mutatott s ezt akarják most nagy eréllyel kikorrigálni. Szó sincs róla, hogy az állam minden polgárának kötelessége adóját megfizetni, ámde nem helyes a magyar mezőgazdák több millióra menő adóját most egyszerre behajtani, ezzel arra szorítva a magyar gazdákat, hogy terményeiket most egyszerűre, nagy tömegben értékesítsék. Természetes, hogy a nagykereskedők, a malmok, melyek amugy is a kormány különös pártfogása alatt állanak, a »muszáj« eladásokkal szemben lezorították az árakat, aminek következtében nyernek ők, nyer a meg nem adóztatott börze és veszít, mindig csak veszít a magyar gazda. A pénzügyminiszternek azonban, amint tudjuk fogyasztási adóbevételei is apadtak az év elmúlt szakában. A pénzügyi kormányzat ezen a dolgon is akar segíteni, még pedig úgy, hogy a fogyasztási adók most folyó országos árlejtésénél — mondhatni majdnem általában 10-12 százalékkal emeli a fogyasztási bérletet. Bőrlejtésért természetesen akad, aki azután a nagy különbözetet behajtja a fogyasztó közönségen. A vesztes tehát ismételtén a magyar gazda, a ki veszít, midőn termékeit eladja, de veszít akkor is, midőn fogyasztási adó alá eső termékeit felhasználja. Ugyan mikor jön el már az az idő, midőn ennek a kormánynak eszébe jut a magyar termelő akkor is, mikor segíteni kell baján, midőn orvosolni kell az agrár-bajokat és nemcsak akkor, mikor az adót kell kiperéselni belőle. A szabadelvű pártkormányzat eddigi multja azt mutatja, hogy ezen kormányzati szellem uralma alatt ez az idő nem következik be soha.

Lapszemle.

Budapest, 1895. szept. 10.

A »Magyar Állam« Országos zsinat »összehívását hangsúlyozza, sürgeti és azt írja: indítsunk mozgalmat a nép között, beszéljünk el mindenkinek, hirdessük mindenek előtt, hogy feltétlenül szükségünk van reformokra, s e reformokat csak egy országos zsinat viheti keresztül.

Ezáltal nagyon sokat tehetünk a politikai színpad kitarakítására s nemcsak egyházunk tekintélyének emelésére, hanem arra is, hogy Magyarországot végre visszaadjuk önmagának.

A »Hazánk« »Az osztrák állapotokról« cikkeznek és a Badeni grófnak miniszterelnökké leendő kinevezését már csak napok kérdésének mondja s egyidejűleg azt konstatálja, hogy az ugynevezett szabadelvűek kora lejárt, az óceheket kiszorítják az ifjú eszek és a Bécsből kiinduló antiszemitizmus a Lajthán tul mindinkább nagyobb tért hódít. Grácban már is annyira mentek, hogy a városi tanács elhatározta, miként házait nem adja oly kereskedőknek, kik tisztességtelen eszakközökkel üzérkednek. Ebben a bécsi liberális sajtó az antiszemitizmust látja megnyilatkozni s ez arra indítja a bécsi izraelita kereskedőket, hogy bojkottolják a gráci posztót, de hogy mily eredménnyel? az még ismeretlen.

Az »Egyetértés« »A stettini találkozásról« írva azt kérdezi vajjon örüljünk-e vagy busuljunk mikor béke idején nagy hadseregeket látunk összpontosítani; vajjon a béke jeleinek avagy a háboru előhírnökének tekintjük-e az ily hadgyakorlatokat mint milyen a stettini is? Mi inkább a békének ohajtjuk ezt tekinteni, mert királyunk ő felségének látogatása az ő hatalmas fegyvertársánál még a béke legnagyobb biztosítéka.

A »Budapesti Hírlap« »Bűnvádi eljárásról« cikkeznek és a bűnvádi eljárás keletkezéséről és annak egyes történelmi fázisait írja le, végül pedig az esküdtsek intézményével foglalkozik behatóan.

A »Nemzet« »A Nemzet és a dinasztia« cím alatt alábbiakat írja: az a mély érzés, mely a László főherczeg halála feletti fájdalomban oly meghatóan hatja át az uralkodó családot és a nemzetet egyaránt, nem pillanatnyi felindulás kifolyása és így nem is lehet mulékony jelenség. Most a nagy fájdalomban a gyászban mutatkozik, de a gyász és fájdalom csak esetleges, szomorú formája annak a szolidaritásnak, melyben a dinasztia és a nemzet nemcsak érdekekben, hanem érzelmekben is állanak. Léteznie, nyilvánulnia kell annak örömben, bánatban, balsorsban és szerencsében egyaránt. És a történelem nagy jeleneteket hoz fel annak bizonyosságául, hogy nyilvánul is, mint ez a mostani szomorú napokban mindenütt észlelhető.

A »Pesti Napló« »A király Stettinben« cím alatt ír és hangsúlyozza, hogy mily nagy gyakorlati értéke van annak, midőn királyunk ő felsége, szövetséges társa II. Vilmos császár hatalmas hadseregének hadijátékait megtekinti. Nem mint ellenség, hanem mint barát megy ő oda, hogy esetleg a látogatásból hasznot mérítsen. Különbösen az a szíves viszony, mely a három szövetséges társ között fenn áll elég garanciát nyújt arra, hogy a fegyverek és a hadi tudomány igénybevételeket egyelőre még nem lesz szükségünk folyamodni.

A »Magyarország« »Bánffy választói között« című cikkében ezeket írja: Báró Bánffy Dezső, Magyarország becses miniszterelnöke ma este szomorúságot okozott a fővárosnak, mert Budapestet két napra itt hagyja. Nehezen nélkülözik a fővárosiak, kinek az ő lángelméje még a kánikulában is ott világlott az elárvult Budapest utcái felett. Menjen is a miniszter elnök úr és vigye el az ő összes tatik-tetiket az ő választói közé Szilágy Somlyóba.

Emberbaráti szempontból egyet óhajtanánk: ne szenvedjen a miniszterelnök úr a választói között, kik őt gyermekkorra óta úgy is ismerik, ne igyekezzék forma szerint való beszámoló beszédet tartani. Legyen ezuttal valamennyire zseniális. A beszámolóbeszéd meghallgatására a szilágyosmői műkedvelő társulat színházába begyűlő közönséghez beszéljen bátran és érthetően. Mondjon ennyit:

— Építetek még egy vasutat. Megveszem az eladni való földeket. A jövő választáskor minden oláh voksért duplán fizetek és . . . és . . . Pestről elmondok egy jó viccet, tudatillik Pesten most két népszerű ember van: az egyik én vagyok, a másik Goldstein Számi.

Egy vicezel tudvalevőleg többet lehet nyerni gyakran, mint a legodaadóbb politikai talentummal, különösen annak, akinek ilyen talentuma — ninesen.

Nagy Hírlap »A magyar állam vasutak a kiállítás idején« cím alatt cikkeznek és azt írja, hogy gyönyörű látványt fog nyújtani a kiállítási palota, a pályaudvarok aranyos kupoláit szemlélni, ily gyönyörben a kiállítás látogatói hiányt szenvedni nem fognak.

Milyen lesz azonban a közlekedés gyakorlatban? hogy lesznek a látogatók a központba szállíthatók, mikor most is, midőn normális közlekedésünk van, a kocsikban oly nagy hiányt szenvedünk? valóban aggodalommal tekinthetünk a millenjum elé, mert a mostani kocsi készlet mellett vasutaink nem lesznek képesek az utasokat felszállítani. Ezért tehát azt ajánlja a kormánynak, hogy a bajt még ideje korán orvosolni igyekezzenek.

A »Nemzeti ujság« Gróf Csáky beszámoló-jával foglalkozik és azt írja róla, hogy elmondta Breznóbányán, hogy hallja meg az egész világ. Meghallottuk mi is, de azért nem levénk általa okosabbak. Szép volt a beszéd, de azért a mult politikai hibáit nem engesztelt ki; a jövő politikai helyzete felől pedig nem nyugtatott

meg. Persze, hogy előhozakodott a februáriusi rendelettel is. Annyit emlegeti ezt, hogy szinte zavartan kérjük: mentegeti-e magát érte, vagy pedig eldicsekszik vele?

Nagyvárad város közügyei.

Értesítés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi szeptember hó 12-én esetleg következő napjain mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében kezdődő rendes közgyűlésében következő ügyek fognak előterjesztetni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A magy. kir. belügyminiszter leirata az anyakönyvvezető és helyettes kinevezése tárgyában.
3. U. annak leirata az anyakönyvi felügyelő miniszteri biztosi minősége iránt.
4. A vallás- és közoktatásügyi miniszter leirata a községi népiskolák államsegélye ügyében hozzá intézett felterjesztésre.
5. A tanács előterjesztése a Peczeszöllösi volt sörgyár és tartozékai eladása tárgyában.
6. U. a. jelentése a város szőlőtelepének kibővítése iránt.
7. U. a. véleménye, a Klein Henrik és Vég h Mihály részére átadandó köztér ügyében.
8. U. a. jelentése, a Szűts Sámuel részére átadandó közterületre vonatkozólag.
9. U. a. véleménye a Cziáki János részére átadandó terület tárgyában.
10. U. a. előterjesztése, a Halbróhr Salomonnak átadandó közterület iránt.
11. A Nagy Lajos lemondása, illetve Rozvány Sándor elhalálozása folytán megürült fogalmazói, illetve kórházi biztosi állás betöltése.
12. A tanács előterjesztése a »Fekete Sas« bérletének meghosszabbítása iránt.
13. U. a. előterjesztése, a »Fekete Sas« alatti boltok bérletének meghosszabbítása ügyében.
14. U. annak előterjesztése, a kis Perczes utcai vízvezetési cső meghosszabbítása tárgyában.
15. U. annak véleménye, a Vágó Pál festő művész által tervezett élő csoport kép megvalósításának anyagi támogatása iránt.
16. U. annak jelentése, a víztelep biztosítására szükséges parterődítésre vonatkozólag megtartott árlejtés eredményéről.
17. U. annak előterjesztése, a Váradvelencei körösköpart biztosítására vonatkozó árlejtés eredményéről.
18. U. annak előterjesztése, a fatelepekre vonatkozólag készített szabályrendelet tárgyában.
19. U. annak jelentése, a gyaloghidakra vonatkozólag.
20. U. annak jelentése, Tepper Károly lakbérletének meghosszabbítása iránt.
21. U. annak jelentése a Nagy magyar, Szaniszló-utcák és Uj sor járdáinak elkészítésére megtartott árlejtés eredményéről.
22. A polgármester határozata, az államvasutak Kolozsvári üzletvezetősége által a Körös folyó medréig létesítendő csatorna kut és vízvétel engedélyezése tárgyában.
23. U. annak jelentése, Holnapy Béla számítt fegyelmi ügyében.
24. Szabó József irnok lemondása.
25. Busch Dávid városi főmérnök, Dr. Grám Károly árvaszéki ülnök és Dr. Baróthy Ákos t. orvos 6 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérvényük.
26. Szathmári Lajos orvostudori oklevele.
27. Ungvári Imréné szül. Nagy Zsuzsanna szülésznői oklevele.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, miszerint a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a városház tanácstermében kitéve lesznek, s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. szeptember 10.

Rácz Mihály,
főjegyző.

NAPTÁR.

— Szeptember 11. —

Szerda, Róm. kath. Teodora. Prot. Teodora. Gör. kelet aug. 30. Sándor. Izr. S. Ki. Thona.
Nap két 5 óra 17 p., nyug. 6 óra 3 p. Hold kelt 8 óra 53 perc, nyug. 1 óra 7 perc.

Szept. 12. Nagyváradi város közgyűlése d. u. 3 órakor.
15. Iványi Ödön sírkövének ünnepélyes teleplezése d. e. 11 órakor.
18. Biharmegye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.
22. A nagyváradi iparos ifjak együletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.

UJDONSÁGOK.

* **A király Magyarországon.** Mint *Kolozsvárról* jelentik, a király mostani erdélyi látogatásán nem ad audienciát, csak a hivatalos kihallgatásokat fogadja. Mikor Ő Felsége 1887-ben Kolozsvárról járt, akkor általános kihallgatás is volt. — Az uton, a melyen a király be fog vonulni a városba — jelenti Zentáról a királyfogadás alkalmából alakult rendező bizottság — mindkét oldalon hatalmas úrboczkokat állítottak föl, melyekre zászlókat, továbbá országos, megyei és városi címereket erősítettek. A két diadalkapu már fölépült. A tűzijátékok Stuver pirotechnikus rendezi. Ő Felsége a király valószínűleg jelen lesz a tűzijátéknál.

* **A bibornok a László főherceg temetésén.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspökünk tegnap reggel a gyorsvonaton Budapestre utazott, hogy részt vegyen László kir. herceg temetésén. A bibornokkal titkára: Fetsér Antal is elutazott. Az egyházfejedelem csak rövid ideig fog a fő- és székvárosban maradni és azután újra visszatér székhelyére.

* **A nagyváradi kir. jogakadémia részvéte.** A nagyváradi kir. jogakadémia tegnap részvét-feliratot intézett a gyászba merült fenséges családhoz, melyben mély fájdalomnak adott kifejezést a László kir. herceg elhunyt felett.

* **Középkori kodex.** Dr. Récey Viktor pannonhalmi főkönyvtárnok, mint az ezredéves kiállítás történelmi fősoportjának kiküldöttje, Szepeshelyen eddig ismeretlen középkori kodexekre bukkant. Ezek a híres *Stock* szepesi prépostnak 1436-ban írott tudományos munkái és a régi szepesi prépostságnak egy szép kiállítású, de már sok tekintetben hiányos antifonáléje. Récey csak a rosznyói püspökjelölt Popovics kanonoknak közreműködésével jutott a székesegyház tornyában eddigi kutatók elől gondosan elzárt értékes irodalmi kincshez.

* **Rendőr és oroszlan.** Érdekes eset történt hétfőn a nagyváradi vásártéren felállított állatsereglet helyiségében. Moldván rendőr, aki azzal volt megbízva, hogy szigorúan ellenőrizze, vajjon kellőleg tertőtlenítik-e az állatok ketreceit, a korlátra támaszkodva, farkas szemtel nézett az oroszlanra. A hatalmas állat egyszer-egyszer elbőgte magát a nagy meleg miatt és ide-oda járkált a vasketrecz-rácsa előtt, míg macska-ravaszággal egyszerre meglapult szépen. Moldovának tetszett rendkívül ez a meghunyászkodás és szólott is egy pár zokszót, de ebben a pillanatban az oroszlan parolázni akart a rendőrrel; kinyújtotta a ketrecz rácszatán az egyik lábát és *Moldovának a jobb keze fejről teljesen lehuzta a bőrt hatalmas körmeivel.* A szegény rendőr majd elájult ijedtében. A vér csak úgy ömlött a kezéből és heves fájdalmakat érzett. A városi orvos adta meg neki azonnal a segélyt, de sebe oly nagy, hogy pár hétig aligha fogja használni a kezét.

* **Egy krajczár és a járásbíró.** F. G. nagyváradi aljárásbíró nagyon pontos ember, egy krajczárt talált tegnap az utczán és átadta K. J. rendőrnek azzal a szigorú meghagyással, hogy jelentse be, és tudassa vele, milyen iktatószámot kapott az ügy. A rendőr még pontosabb volt mint a járásbíró, engedelmess-

kedett és most a krajczár története előbb a feljegyzési naplóba, onnan írásbeli jelentésbe, onnan igtatóba, onnan az előadó könyvébe, attól vissza a kiadóba kerül és a gazdátlan krajczár, mikor végeztéljárt elérte, ha beleszámítjuk vele elbánó tisztviselők fizetését és a papir, penna, tinta, nyomtatványköltségeket, belekerülhet a városnak egy pár forintjába. Bele is kerül, a járásbíró tréfáját a hatóság is komolyan veszi.

* **Hirtelen halál.** Gautner János Ujszentannai földbirtokost nagy csapás érte. Szeretett neje szül. Horn Mária üdülés végett időzött pár hete a Félix fürdőben s ott tegnap előtt este hirtelen elhunyt. A megboldogultat még azon éjjel ravatalra helyezték s tegnap délben a Peczeszentmártoni róm. kath. plebános beszentelte a Félix-fürdő résztvevő közönsége jelenlétében. A gyászszertartás után Germán Károly kegyelet temetkezési intézete Ujszentannára szállította a halottat, hol a családi sírboltba helyezik örök nyugalomra.

* **A gondos inas.** Szégyen, gyalázat, hogy te, Jancsi, mindig részeg vagy! Hátha egyszer ilyen állapotban el fognak az utczán, korholja a gróf inasát.

— Legyen nyugodt, gróf ur, felel az inas. Mindig van nálam a gróf ur névjegyeiből.

* **Gyermeknevelés a nagypiaczon.** Tegnap délelőtt *Szebeni* József köröstarjáni lakos fölöstökömrre többet talált meginni a rendes adagnál abból a valódi kukorica-pálkából és megártott neki. A nagyváradi nagypiaczon kószáltában egy gondolkodott, hogy a vele volt három éves kis Jóskának is megmutatja azokat a szép állatokat, amiket most nagyvásár előtt még olcsóért engedni nézni a veszekedett komédiás. A kis Jóska azonban sirással, rivással tiltakozott az élvezet ellen és ezért a „csöppségért” a berugott apa mörökre akarván tanítani, olyan pofonokat adott neki, hogy orrán száján ömlött a vér. A városi emberek fellázadtak az ilyen gyermeknevelés ellen és a részeg apának menten visszaadták a pofonokat. A rendőrség vetette magát közbe és így lett vége a harcoknak.

* **Szerencsétlenség egy rézbányában.** Egy New-Yorkból érkezett kábeltávirat jelenti, hogy Oscelóban (Michigan) egy rézbányában nagy tűzvész ütött ki, mialatt 200 bányász a mélységben dolgozott. *Harmincz ember már nem menekülhetett és ott full meg a bányában.* A többi nagy erőfeszítéssel megmentették.

* **Az anyakönyvvezetők beoktatása.** A belügyminiszter értesítette Sal Ferencz kir. tanácsos polgármestert, hogy az anyakönyvi felügyelő a folyó hó folyamán fogja az anyakönyvvezetők és az anyakönyvvezető helyettesek gyakorlati beoktatását végezni, a mely eljárás körül egyzersmind támogatását kéri ki.

* **Köhullás a szomszédból.** Pár nap óta elvesztette a nyugodalmát Winkler Mór szobafestő. Hármass-utczai házában udvarára akkora köveket hajigálnak át — valószínűleg a szomszédok — hogy az ott lakóknak az életük nincs biztonságban. És utóbb még ráadásul azt a szentelen tréfát is elkövezték Winklerékkel, hogy az utczajátójukat a hajigálás előtt erősen bekötötték, nehogy kijuthassanak az udvarról a merénylő kipuhatólására. Hasonló komédia volt pár évvel ezelőtt egy egész héten át a Király György házában és a rendőrség állandó felügyelete megszüntette a boszorkányságot. Valószínűleg az lesz a vége a Winkler udvarába kapott rejtélyes köhullásnak is és jaj lesz annak a boszorkánynak, ha nyakon csipik.

* **Alapos értesítés.** László főherceg halála alkalmából a Berliner Tagblatt egy budapesti „magántáviratot” közöl, amely ékes tanubizonyosságnak, milyen alaposan vannak tájékozva Berlinben a magyarországi viszonyokról. A távirat maga a következő:

„László főherceg halála következtében itt (tudniillik Budapesten) általános gyász uralkodik, ami könnyen érthető is, mert a meghalt herceg szülői, József főherceg és felesége, már rég óta Pozsonyban laknak és Magyarországon mindenütt nagyon népszerűek.

* **Megüresedett gyakornoki állás.** Ifj. Winkler Lajos városi közigazgatási gyakornok ezen állásáról lemondott. Az így megüresedett állásra, melyre nevezett csak egy hónapja lett kinevezve, pályázatot nem is hirdetnek, mert mindig eredménytelen maradt, hanem, ha kellő képzettséggel bíró egyén pályázik, mindjárt ki is nevezik. Bizony nem is csoda, ha erről a pályáról megszöknek az emberek, mert tisztán dologból megélni nem lehet: a dolgot megfizetni, a munkát jutalmazni is kell még pedig úgy, hogy az egyén tisztességes megélhetése biztosítva legyen. Ez pedig Nagyváradi város köztisztviselőinél nincs meg.

* **Mit javasol a tanács a közgyűlésnek.** Nagyváradi város tanácsa tegnap tartott ülésében tárgyalta azon közgyűlési ügyeket a melyek a legutóbbi napokban érkeztek, azonban sürgősségöknél fogva már a Csütörtöki közgyűlés napi rendjére kitűzendők. Ilyenek: a „Sas” szálloda bérletére Hillinger Lipót által tett ajánlat, — továbbá az ezen épületben levő *bolthelyiségek bérletének* a bérlet meghosszabbítására tett ajánlata, melyeket a tanács elfogadásra ajánl; — a *kis perczes utczai lakosok* kérelme, a vízvezeteki esőhálózatnak ezen utczába való lefektetése iránt, melyet pártolólág terjeszt be a közgyűlésnek; — *Szaniszló és Nagymagyar utczák* s az ujsor gyalogjárdájának kiburokolása tárgyában megtartott árlejtés eredménye; a tanács a *magyar-aszfalt részvénytársaság ajánlatát* hozza javastába, mivel a 16 évi jóállás tekintetbe vételével ez a legolcsóbb. A *Vágó Pál festő művész által tervezett ezredéves történelmi felvonulást rendező bizottság* által kért segélyezés megszavazását a tanács nem javasolja, mert a város hazafias kötelességének a milleniumi kép festetésének megszavazása által már eleget tett. — *Két fontos ügy u. m. a vízvezeteki település* s a Knapp Ferencz téglavetője alatt szükséges parterősítési munkálatra vonatkozó árlejtések eredményét, holnap tárgyalja a tanács, mivel még összehasonlítás alatt állanak az ajánlatok.

* **Orvtámadás az utczán.** Gáspár András nagyváradi fiatal ember hétfőn este dudorászva haladt végig az utczán, mikor G. H. és testvére elébe álltak és még egy hetes forma emberrel szövetkezve megtámadták. Gáspár kénytelen volt megfutni a támadók elől, de azért a jobb karjára mégis kapott egy hatalmas ütést. Az orvtámadást feljelentette a rendőrséghez, ahol a vádlottakat ki fogják hallgatni és aztán átteszik az ügyet a bírósághoz.

* **Lemondás.** Márkus István vármegyei III. osztályu irnok tegnap állásáról való lemondását beadta Szunnyogh Péter alispánhoz.

* **Leütötte egy lapáttal.** A nagyváradi reáliskolának már csak a vakolását végzik a munkások. Moss Lőrincz kőműves is ott van alkalmazva. — Ez az ember tegnap olyan brutálisan járt el egy Schwarz Jakab nevű napszámossal, hogy majd gyilkossá lett. Mert Schwarz nem volt elég gyors a melterhordásban, Moss egy lapáttal úgy fejbe ütötte, hogy élettelenül terült el az álláson. Egy negyedóránál tovább élesztgették, míg magához tért. Most ezért a hirtelen haragért a bíró elé kerül.

* **Hamza Miska itthon van.** A nagyváradiak kedvencz cigányprimása, ki a nyarat Aorszéken töltötte, — tegnap délelőtt egész zenekarával együtt hazatért. Ma este már játszani is fog egyik előkelő étteremben.

* **Az elvált férj bosszúja.** Peti György jó módu csurgói polgár, kinek felesége a rossz bánásmód elől édesatyjához menekült és megindította férje ellen a válópert, ráesett a feleségére és mikor az apja házából kilépett, rekedt kiáltással fegyvert fogott reá és mielőtt megakadályozhatták volna, agyonlötötte, aztán elmenekült.

* **Késelő csavargó.** Kasza Simon László cipészlegény éppen akkor talált betoppahni egyik helybeli koreszmába, mikor két vendég hatalma-

san gyomrozta egymást. Emberbaráti kötelességet vélt terjeszteni, hogy a neki dühödttatyákat elválassza egymástól. És csakugyan abba is hagyták a verekedést, a kifáradt felek eltávoloztak. Ő egyedül maradt a kocsmában. Azonban alig ivott meg egy pohár bort, már visszatért Bureczán János, az egyik verekedő fél és egy bieskával három szurást ejtett Kaszának a vak szeme táján. Bureczánt letartóztatták és kiderült hogy már többször volt tolonczolva és hirhedt csavargó.

***RENDŐRI HIREK. Fiu helyett a kirakat.** Kimpán János hentes inas a kolozsvári utcán egyik czimboráját egy kavicscsal meghajította és a fiu helyett a Steinberger József kirakatját találta. — **A bagó.** Popovics Portén nagykeri gör. kel; tanító a buzavásárban egy csavargónak oda adta a tájték pipáját, hogy a bagót kiverje belőle. Mig ő alkudozott, addig eltűnt a bagóra áhított ember. Mikor hosszas kutatás után megtalálták, már nem volt nála a pipa, tagadt mindent, még azt is, hogy valaha bagózott volna. — **Vérengző henteslegények.** Cz. János és E. S. henteslegények tegnap egy kis tanonczot vertek az utcán, s testvér Glück Zsiga védelmére kelt és ezért aztán az ő fejét verték be úgy, hogy csak ömlött a vére. A megugrott tetteseket nyomozzák.

E G Y L E T.

A nagyváradi és biharmegyei régészeti és történelmi egylet vál. ülése.

— szept. 10.

Tegnap délután 5 óraker tartotta meg a régészeti és történelmi egylet szeptember havi választmányi ülését Gyulaokay Lajos alelnök, elnöke alatt.

Jelen voltak: dr. Karácsonyi János, Cséplő Péter, id. Gálbory Sámuel, Hegyessy Márton, dr. Bozóky Alajos, Nemeskey Andor, Középpes Gyula, Sipos Orbán és dr. Szabó György.

Az építőbizottság jelentése.

Gyalokay Lajos elnök előterjesztette az építő bizottság javaslatát, melyet a választmány elfogadott és felhatalmazta az építőbizottságot, hogy a kereseti kimutatás fedezésére a muzeum összes pénzét és alaptőkéit is felhasználhassák.

Továbbá elhatározták, hogy a Biharvármegye által megszavazott s miniszteri jóváhagyással ellátott 2000 frtból a folyó évre eső ezer frtot a muzeum építési szükségleteire szintén kiutalják.

A Muzeum teljes felépítéséhez szükséges összeg előállítására végett felterjesztést intéznek dr. Bethy László főispánhoz, hogy a tavaszi választmányi ülésen már elfogadott terv szerint az ősz elején a megye és város érdeklődő közönségét nagy értekezletre hívja össze.

A felirat:

A muzeum épület homlokzatára a választmány a következő feliratot fogadta el.

„Biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet muzeuma.“
1896.

Ujabb adományok.

Örömmel fogadja a választmány Középpes Gyulának a muzeum javára tett 100 frt; özv. Középpes Gyulánéknak 5 frtos és Szőke Gyula rajztanárnak 25 frtos adományát.

Uj tagok.

A főispán által körözött aláírási iven az egylet új tagjainak belépett:

Miskolczy Ferencz élesdi főszbiró ivén 16.
Kiss Elek központi főszbiró ivén 3, **Kékus István** tenkei főszbiró ivén 7, **Váry Márton** szalontai főszbiró ivén 13, **Ertsey Dezső**, **Belitzey Sándor**, **Dobozy Kálmán** és **Morvay Tihámér** főszbirók ivén 1—1, **Eder Géza** beéli főszbiró ivén 7, **Fráter Barnabás** derecskei főszbiró ivén 8, **Fejér Andor** vaskohi főszbiró ivén 4, **Kovácsnay Marczel** székeiyhidi főszbiró ivén 2 egyén rendes tagul. Ezen buzgó működésért a választmány a főszbirónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Több tárgy nem lévén elnök az ülést fél hét óraker berekesztette.

SZINHÁZ.

Balassa Jenő jutalomjátéka.

Mint már említettük, szintársulatunk ezen kiváló s mindenben nélkülözhetetlen tagja holnap **csütörtökön** fogja megtartani a jutalomjátékát. Ez alkalomból **Bisson** híres vigjátéka „**Mi történt az éjjel**“ fog színre kerülni itt először.

Ezen előadás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul városzerte. A jegyek legnagyobb része, már részint elkelt, részint pedig elő lett jegyezve. Azért figyelmeztetjük a közönséget, hogy jó lesz még a mai nap folyamán beszerezni jegyeiket, mert az előadás napján, — a körülményekből ítélve, — bajosan fognak jegyhez jutni.

Balassa Jenőn kívül eme jutalomjátékon közreműködnek: **Rónaszéky, Benedek, Gál, Tompa, Déri, Ligeti, Tolnayné, Angyal, Novák Irén, Hunyadyne és Bácsné.**

Mint a szereposztásból ítéljük, az előadás ez idényben a legjobb és legmulattatóbb lesz.

T Á V I R A T O K.

A miniszterelnök Szilágysomlyón.

Szilágysomlyó, 1895. (A »Tiszántul« ered. táv.) Bánffy tizenegy óraker beszámolót tartott. Felolvasásának főtétele bizonyítása annak, hogy az ellenzék vádja a tehetetlenség végső küzdelme. A millennium megünneplése, a közigazgatás államosítása, a fogyasztási adó reformja, a nemzetiségi és szocialisztikus mozgalomnak megoldása, valamint a közigazgatás javításai, ipar- és kereskedelem fejlesztése, a kongrua-katholikus autonomia, iskolák rendszabályozása mind megígértetni céloztatott, de az eddigi sikerekről beszámolás nem igen tartatott.

Katholikus gyűlés.

Przibram, szept. 10. (Saját tud. táv.) Tegnap nyitották meg a katolikus gyűlést. Tiszteletbeli elnökké Schwarzenberg Károly herceget, elnökké pedig Lobkovitz Ferdinánd herceget választották. A gyűlésen többek közt jelen vannak Schönborn gróf bibornok, a brünni és budweisi püspökök, a prágai felszentelt püspök stb. Ő Felsőkéhez és a pápához hódoló táviratokat küldtek.

A börze legujabb áldozata.

Budapest, szept. 10. (Saját tud. táv.) Arany Gyula a jelzálog hitelbank számviteli osztályának főnöke ma délután a Jelzálog hitelbank Nádor-utca 7. sz. a. palotájában levő hivatalszobájában három lövéssel mellébe, véget vetett életének. Arany 35 év körüli ember volt, aki csak pár év előtt nősült Berlinből gazdagon. Öngyilkossága okául a berlini tőzsdén szenvedett 70000 frtnyi börzeveszteség szolgált. Három levelet hagyott hátra, egyet feleségének, másikat Arany Eugenia Nagy János-utca sz. a. lakó nővéreinek s végül a harmadikat postán ajánlva küldte el a jelzálog bank egyik igazgatójának.

Sztambulov gyilkosai.

Szofia, szept. 10. (Saját tudósít. távirata.) A Sztambulov meggyilkolásának ügyére vonatkozó akták néhány nap óta a felelbiteli törvényszéknél vannak, mely tárgyalás alá fogja venni a letartóztatottak egyikének azt a kérelmét, hogy biztosíték mellett szabad lábra helyezték. A vizsgálat során eddigelé nem jöttek ujabb dolgoknak nyomára. Bona Georgiewen kívül, a kiról a vizsgálat megállapította, hogy a gyilkosok egyike és a kocison kívül, a ki Sztambulovot vitte, még két más gyilkos ismeretes, azonban nem találhatók fel.

A király a német hadgyakorlatokon.

Stettin, szept. 10. (Saj. tud. táv.) Ferencz József és Vilmos császár, valamint a többi fedelmi személyiségek ma reggel külön vonaton a hadgyakorló tere mentek, a hol a gárdahadtest és a második hadtest között harc fog ki-fejldni.

Stettin, szeptember 10. (Saját tud. távirata.) A hódolat, a melylyel Ferencz József királyt mindenütt fogadják, igazán nagyszerű. Mikor a király Vilmos császárral a kastélyba hajtatott ebédre, a közös óriási lelkesedéssel fogadta; mikor a Freya hajóra szállott s az egész idő alatt, a mig az Oderán át hajózott, a legnagyobb ovációk részese volt. A partot mindkét oldalon óriási néptömeg foglalta el.

Sőt még akkor is, amikor éjjeli fél 12 óraker behajtatott a városba, nagy közönség várta, a mely üdvkiáltással fogadta. — A király ma délelőtt fogadta a stettini osztrák-magyar koloniát, a mely hódoló feliratot nyújtott át neki.

Munkások kongresszusa.

Romilly, szept. 10. A francia munkás kongresszus határozati javaslatot fogadott el, a melyben hangsúlyozzák a békének fentartását és a szocialista képviselőket utasítják, hogy a parlamentben a mellett szólaljanak fel, hogy az európai hadseregben a katonai szolgálat ideje nemzetközi egyezmények útján leszálltassék.

Közgazdaság.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. szept. 9.

Budapest, szeptember 9. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv igen kedvező volt és szilárd irányzat mellett 55.000 q. hazai búzát 0.00—0 krral tartott áron vásároltak.

Tiszavidéki új 800 q. 82 k. 6.67 $\frac{1}{2}$ frton.
Idegen búzában: nem volt forgalom.

II. Határidőüzlet. Külföldről ismét olcsóbb árjegyzések érkeztek, de mindazonáltal nálunk az irány inkább szilárd, miután gazdáink az olcsó árak miatt tartózkodók az eladással.

Előfordult kötések: buza őszre 6.33—6.38 frt rosz őszre 5.65—5.70 frt, tengeri szeptemb—októberre 5.40—5.46 frton, zab őszre 5.67—5.74 frt, káposzta-repeze szeptemberre 9.70—9.75 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.36—6.38 forinton, rosz őszre 5.70—5.71 frton, tengeri szeptre 5.41—5.43 frton, zab őszre 5.70—5.71 frton, káposzta-repeze szeptemberre 9.70—9.75 forinton.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. szeptember 10-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	122.25
Magyar koronajáradék	— — — —	99.75
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	— — — —	124.25
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	— — — —	103.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — —	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — —	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — — —	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	149.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	100.75
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.50
Osztrák járadék aranyban	— — — —	122.50
Osztrák korona járadék	— — — —	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — —	155.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — —	1065.—
Magyar hitelbank részvény	— — — —	488.50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — —	406.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	— — — —	410.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — —	957.—

Kiadóhivatal postája.

Állást kereső gazdasszonyok levele van a kiadóhivatalban.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy hérlét 3. sz.

VI. Kis hérlét 3. sz.

Páros.

Páros.

Szardán, 1895. szeptember 11-én.

A VARÁZSHEGEDŰ

Operette 1 felvonásban. Irta: O. J. Ford. Szerdahelyi. Zenéjét szerző: Offenbach Jakab.

Ezt követi:

CREMONAI HEGEDŰS.

Opera két képbén. Szövegét írták: Copée Ferencz és Beauclair Henrik. Fordította: Ábrányi Emil. Zanéjét írta: Hubay Jenő.

Az előadás kezdete 7, vége fél 10 óraker.

Eladó szőlőajtványok.

Janky József nagyváradai szőlőtelepéről — az idei **őszel** átadandó, mintegy 25 ezer

gyökeres fásajtványok

eladók következő fajokban; **bakator,**

erdei jubfark, kadarka, olasz riszling, sárfehér Oporto borfajok, továbbá a legnemesebb **bőventermő fehér és piros Chasselas** és **muskotály** esemege fajok.

Ára ezrenként 120 frt, száza 13 frt.

Csak **tökéletesen összeforrt** dús gyökerzetű példányok adatnak ki.

Előjegyzéseket és megrendeléseket mielőbb kérem hozzám juttatni.

Tisztelettel

(234) 1-10

Janky József.

A kinevezendő polgári anyakönyvvezetőkhez!

A magas kormány rendeletéből értesültem, hogy minden anyakönyvvezetőnek, ki a házasságkötéseket teljesíti, ebbeli funkzióját az ünnepélyesség emelése céljából

magyar **ATTILA-öltönyben**

kell végeznie.

Ennek folytán bátor vagyok az igen t. környékbeli községi és körjegyző urakat, kiknek kinevezése már bevégzett tény — felkérni, miszerint ebbeli rendelményeikkel bizalmasan **hozzám fordulni** kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel **NEUMANN M. SÁNDOR** NAGYVÁRADON.

(113) 9-10

Olaszi, Fő-utca, Bémer-tér, a „Magyar Király” kávéház mellett.

Az Attila-öltöny ára legfinomabb minőségű posztóból a legelegánsabb kivitelben 30 frttól 40 frt-ig.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Író és rajzszeretek végkiárusítása!

Üzletem felhagyása miatt

nagy kiárusítás

(203) 5-10

beszerzési áron alól

30%-al!

ROSENBAUM V. VILMOS

ROSENBAUM V. VILMOS

ROSENBAUM V. VILMOS

ROSENBAUM V. VILMOS

Papir nagy kereskedés

író- és rajzszeretek

raktára.

Könyvnyomda.

Könyv-

kötészet

Alapítvány

1881.

kapnak.

AJÁNDÉKOT

és szép

10% engedelmény

5 forint bevásárlásnál

ISKOLAI TANULÓK

Iskolai író- és rajzszeretek nagy kiárusítás

Író és rajzszeretek végkiárusítása!

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.